

Rechtbank Oost-Brabant

Roldatum: 2 december 2015

Zaaknummer: C/01/300000

Rolnummer: 15/724

INCIDENTELE CONCLUSIE TOT OPROEPING IN VRIJWARING

inzake:

de heer **Henricus Cornelis Maria Krol**, wonende te Eindhoven,

gedaagde bij exploit van deurwaarder van den Bogert van de achtste oktober 2015

incidenteel eiser

Advocaat: mr. P.C. Schouten

tegen

de stichting **Stichting Vrienden van de Gaykrant (SVGK) in liquidatie**, te dezer zake domicilie kiezende te Amsterdam ten kantore van haar advocaat,

eiseres bij gemeld exploit

incidenteel gedaagde

Advocaat: mr. O. Hammerstein

De heer Krol, hierna verder te noemen 'gedaagde', doet incidenteel zeggen:

Eiseres heeft bij dagvaarding d.d. 8 oktober 2015 gevorderd, primair, gedaagde te veroordelen tot betaling aan eiseres van een bedrag van € 265.000 te vermeerderen met wettelijke rente en, subsidiair, voor recht te verklaren dat gedaagde onrechtmatig jegens eisers heeft gehandeld en/of voor recht te verklaren dat gedaagde gehouden is tot vergoeding van de schade die eisers lijden als gevolg van het onrechtmatig handelen van gedaagde in zijn hoedanigheid van voorzitter van het bestuur van de Stichting Vrienden van de Gaykrant (hierna: SVGK).

Gedaagde heeft er onder uitdrukkelijk voorbehoud van al zijn verweermiddelen in de hoofdzaak, recht en belang bij dat, voor het geval de vordering van eiseres tegen gedaagde voor toewijzing vatbaar zou zijn, in vrijwaring worden opgeroepen:

1. **Ronald Hans Anton Plasterk**, wonende te Bussum, voormalig Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
2. **Janneke Marlene van Bijsterveldt-Vliegenthart**, wonende te Schipluiden, voormalig Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
3. **Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap**, gevestigd te (2515 XP) Den Haag aan de Rijnstraat 50

Immers:

1. Kort na een werkbezoek aan De Gay Krant had gedaagde medio juni 2007 een tweede persoonlijk onderhoud met Minister Plasterk in bijzijn van de senior beleidsambtenaar Emancipatiezaken, de heer Ben Baks, van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: "het Ministerie") in de Hoftoren van het Ministerie. De Minister sprak zijn enthousiasme uit voor wat De Gay Krant voor elkaar had gekregen met de openstelling van het huwelijk voor mensen van hetzelfde geslacht en de emancipatiestrijd voor de LHBT-gemeenschap.

2. De Minister vond het “belangrijk dat er meer LHBT-projecten zouden komen” en vroeg aan gedaagde deze uit te voeren. De Minister wist niet dat, de besloten vennootschap achter De Gay Krant, meer specifiek The Best Publishing Group (hierna: “BPG”), financieel weinig ruimte had voor dit soort projecten vanwege alle activiteiten ten behoeve van deze emancipatiestrijd in het verleden. Toen gedaagde dit liet weten, merkte de Minister op dat hij De Gay Krant graag wilde helpen, “maar dat hij geen subsidie achteraf kon geven, maar wel voor nieuwe projecten.” “Dat is toch correct?” vroeg hij aan zijn beleidsambtenaar. Ben Baks bevestigde dit.
3. De beleidsambtenaar Emancipatiezaken stelde echter dat de subsidie niet aan de besloten vennootschap BPG kon worden verstrekt, maar wel aan bijvoorbeeld een stichting, zoals de SVGK. Gedaagde liet weten dat deze stichting geen mensen en middelen had om projecten voor de emancipatiestrijd uit te voeren, maar verder ook geen kosten. Minister Plasterk wilde dat de projecten er kwamen. Hij en zijn directeur lieten weten het geen probleem te vinden dat de BPG zou worden ingehuurd om de gesubsidieerde activiteiten uit te voeren en dat de subsidies van de SVGK ook zouden kunnen worden aangewend ter financiering van de bedrijfsvoering van de BPG. In een brief aan de curator van BPG d.d. 22 januari 2014 wordt bevestigd dat het Ministerie deze afspraak met gedaagde heeft gemaakt (Vonnis Rechtbank Oost-Brabant, 10 juni 2015, C/10/286478/ KA ZA 15-867 r.o. 4.7).
4. Na het eerste gesprek op het Ministerie heeft gedaagde Minister Plasterk nog tenminste vijf maal persoonlijk ontmoet. In de toen gevoerde gesprekken is nooit onder stoelen of banken gestoken dat De Gay Krant de projecten uitvoerde en de subsidies aan haar werden doorbetaald. Het was duidelijk dat de Minister ermee instemde dat de werkzaamheden van de subsidieprojecten en ook de administratie ervan zou worden uitgevoerd door De Gay Krant, formeel dus te factureren door de BPG.
5. Op 23 februari 2010 treedt Marja van Bijsterveldt aan als Minister van OCW. Ook haar heeft gedaagde tenminste vier maal persoonlijk gesproken over het verloop van de subsidieprojecten. Ook deze Minister had wetenschap dat de projecten

door De Gay Krant werden uitgevoerd en geadministreerd en dat de SVGK een lege huls was. Daarenboven had niet alleen de ambtelijke top van de Directie Emancipatiezaken deze kennis, maar ook de echelons waar de subsidieaanvragen werden behandeld en de financiële rapportages werden beoordeeld. Het hoofd van Emancipatiezaken, Ferdi Licher, wist dan ook van de hoed en de rand van deze constructie. Financiële rapportages waaruit blijkt dat de projecten volledig door de BPG worden uitgevoerd en gefactureerd, worden goedgekeurd na bijlevering van facturen van de BPG. Soms, zoals op 27 februari 2009, werd door de ambtenaren aan gedaagde geadviseerd bij het aanbieden van een financieel verslag ter goedkeuring "gewoon de projectbegroting te volgen", oftewel het subsidiebedrag dat SVGK aan BPG overmaakte om het project te realiseren.

6. Omdat Minister Plasterk een groot voorvechter was van LHBT-projecten, had hij het departement c.q. zijn beleidsambtenaar Emancipatiezaken opgedragen gedaagde goed te helpen bij het opstellen van de subsidieaanvragen. Deze cultuur van behulpzaamheid, ondersteuning werd onder het bewind van Minister Bijsterveldt onverkort voortgezet.
7. Gedurende de jaren 2008-2012 was de mate waarin ambtenaren gedaagde hielpen bij het opstellen en beoordelen van de voorstellen uitzonderlijk te noemen. Werknemers van De Gay Krant werkten samen met de ambtenaren Baks en Licher alle plannen uit en de ambtenaren van het department hielpen bij het opstellen van de aanvragen en de financiële rapportages die ter goedkeuring moesten worden aangeboden om opnieuw een subsidie toegewezen of een subsidie-voorschot uitbetaald te krijgen. Voordat er brieven en aanvragen van de SVGK de deur uit gingen, werden deze eerst informeel door de ambtenaren bekeken en (drastisch) herschreven of werden wijzigingsvoorstellen gedaan. De ambtenaren adviseerden gedaagde tevens hoe verzoeken en eindrapportages goedgekeurd te krijgen.
8. Ook alle financiële verslagen ter verantwoording gingen eerst informeel naar het Ministerie ter evaluatie opdat gedaagde het complete vertrouwen had dat de SVGK c.s. De Gay Krant (financiële) stukken aan het Ministerie verstrekke die

volgens de normen van het Ministerie correct waren. Pas als er complete overeenstemming was tussen de betrokken werknemers van De Gay Krant en de ambtenaren van het Ministerie volgde het officiële verzoek tot betaling.

9. Als **productie 1** is aan deze conclusie toegevoegd een artikel dat op 3 juni 2015 in het NRC Handelsblad is gepubliceerd, waarin op basis van alle stukken die de krant in een WOB-verzoek heeft opgevraagd, een beeld is geschetst van de royale politieke en ambtelijke bijstand die gedaagde kreeg.
10. In het voornoemde NRC-artikel geeft Willemien den Ouden, hoogleraar subsidierecht aan Leiden University, haar reactie op deze manier van werken bij het verlenen, beoordelen en controleren van subsidies. De hoogleraar noemt het “opmerkelijk maar niet onrechtmatig” hoe ver het Ministerie is gegaan met “klantvriendelijkheid”. Volgens haar “staat de wet dit soort subsidies nog uitdrukkelijk toe.” Zij vindt het “wel erg” dat een ambtenaar die de aanvraag herschreef ook bij de uiteindelijke besluitvorming is betrokken. Volgens haar toont dit aan dat het Ministerie zich op een “hellend vlak” had begeven. Men kan evengoed stellen dat het Ministerie van dat hellende vlak is gegleden
11. Voor gedaagde leek de wijze waarop hij toentertijd door het Ministerie werd geholpen de normale gang van zaken. Hij mocht er op vertrouwen dat hetgeen hem door de Ministers en de ambtelijk top werd voorgesteld de juiste manier van werken is en behoorlijk bestuur van het Ministerie.
12. Het is echter niet betamelijk in het maatschappelijk verkeer dat Ministers vanwege hun persoonlijke paradepaardjes of omdat dit politiek van groot belang door hen wordt geacht, de eisen van de normale zorgvuldigheid en ‘good governance’ bij de verstrekking van subsidies uit het oog verliezen. Minister Plasterk en zijn beleidsambtenaar gaven gedaagde het groene licht subsidies, die niet aan een commercieel opererende vennootschap mogen worden verleend, aan een stichting te verlenen waarvan bij het Ministerie bij voorbaat vaststaat dat deze toen niet, en later niet, in staat is om de projecten waarvoor de subsidie wordt verstrekt te realiseren, anders dan door dit geheel over te laten aan de BPG, terwijl het eigenlijk ook de bedoeling is geweest van het Ministerie, dat De Gay Krant binnen

haar eigen bedrijfsvoering deze projecten uitvoert. Gedaagde werd op 3 november 2010 door het Ministerie ongevraagd geadviseerd een nieuwe aanvraag voor losse projecten 'vermomd' in te dienen als een aanvraag tot ophoging van het subsidieplafond van het lopende project, omdat losse subsidieaanvragen niet in behandeling worden genomen en meerjarige projecten wel. Daarnaast werd gedaagde door het Ministerie geadviseerd hoe de verantwoording van de subsidies wat meer body te geven, zodat ook een iets aangepaste projectbegroting als een financieel verslag van werkelijke gemaakte kosten (welke kosten ook waren gemaakt binnen de BPG) kan dienen om tot uitbetaling van die kosten te komen. Gedaagde werd door het Ministerie op deze glijtocht op het hellende vlak meegenomen, terwijl bij gedaagde door de respectievelijke Ministers en de ambtenaren het vertrouwen werd gewekt dat alles wettelijk verantwoord en geoorloofd is, omdat dit uiteindelijk beter uitkwam om de politieke doelstellingen van de Ministers te doen realiseren.

13. Ministers en ambtenaren mogen niet vooringenomen zijn, maar moeten op een subjectieve manier naar subsidievoorstellen kijken en deze goed controleren. Gedaagde meende dat dit geschiedde, omdat de inbreng van het Ministerie uitgebreid, intensief en eindbepalend, of soms zelfs allesbepalend, was en vroegtijdig op gang werd gebracht. Maar die verantwoording is door de Ministers niet genomen. Gevolg hiervan is dat de gedaagde nu de rekening krijgt gepresenteerd in diverse gerechtelijke procedures aanhangig gemaakt door de vereffenaars van de stichting, die hem het verwijt maken dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan onbehoorlijk bestuur, met name door het doen van subsidieverzoeken die niet naar waarheid zijn opgemaakt "met sporen van doelbewuste malversaties" (randnummer 1.9 van de dagvaarding), hij facturen voor domeinnaambeheer op naam heeft laten zetten van de SVGK (randnummer 2.8 van de dagvaarding), het niet voeren van een deugdelijke administratie waaruit blijkt dat de subsidiegelden juist zijn besteed (randnummer 3.2.1 onder B van de dagvaarding), toegekende subsidiegelden zijn aangewend voor andere rechtspersonen waarin hij belangen had, zoals de BPG (randnummer 3.2.1 onder C van de dagvaarding).

14. Het handelen van gedaagde als bestuurder met betrekking tot de aanvraag en verantwoording van de subsidies van het Ministerie is het gevolg van het door de twee Ministers en de betrokken ambtenaren op hun departement opgewekte vertrouwen. Gedaagde mocht er op vertrouwen dat het subsidiegeld aan de BPG mocht worden doorbetaald, dat de werknemers die De Gay Krant maken het werk voor de subsidieprojecten mochten uitvoeren. Gedaagde mocht er ook op vertrouwen dat voor de vergoeding van dat werk het subsidiegeld mocht worden gebruikt en dat deze constructie niet laakbaar is. Gedaagde mocht er op vertrouwen dat de begroting van de kosten bij de BPG als financieel plan van de SVGK door het Ministerie mocht worden aangeboden. Gedaagde mocht er op vertrouwen dat de begrotingen terecht door het Ministerie waren goedgekeurd omdat het een vooraf door het Ministerie goedgekeurde uitbesteding van de SVGK aan de BPG betrof en de ambtenaren vanaf het begin betrokken waren bij de opstelling ervan. Gedaagde mocht er op vertrouwen dat de aanvraag en verantwoording van de subsidies aan de SVGK van de door het Ministerie gewenste projecten voldeden aan de normen van de wet en de regels van het Ministerie. Door dit vertrouwen op te wekken, terwijl de twee bij de subsidieverlening betrokken Ministers en hun ambtenaren feitelijk in strijd met “good governance” bij het verlenen van subsidies handelden, hebben de twee Ministers e/of het Ministerie onrechtmatig gehandeld jegens gedaagde.

CONCLUSIE

15. Als door dat vals opgewekte vertrouwen gedaagde het verwijt kan worden gemaakt van een onbehoorlijke taakvervulling tegenover de SVGK en hij uit dien hoofde daarvoor aansprakelijk kan worden gesteld door de SVGK, dan kan hij de aansprakelijkheid doorleggen naar de Ministers en/of het Ministerie.
16. Op grond van het voornoemde dienen de twee Ministers – die tevens verantwoordelijk zijn voor het handelen van hun ambtenaren – en het Ministerie in vrijwaring te worden opgeroepen. Gedaagde wordt aangesproken op een aansprakelijkheid, maar datgene waarvoor hij aansprakelijk wordt gehouden, kan hij doorleggen naar voornoemde Ministers en het Ministerie. De vordering van de gedaagde op de Ministers en het Ministerie (onrechtmatig handelen door vals

opgewekt vertrouwen) vloeit voort uit de verplichting van de gedaagde jegens eiseres in de hoofdzaak de subsidieverlening door het Ministerie als bestuurder van de SVGK (mede) behoorlijk te handelen.

17. Gedaagde kon de besluiten die hij nam in zijn hoedanigheid van bestuurder, ten aanzien van de subsidieverlening, nemen zonder het vermoeden dat zij nadelige gevolgen zouden hebben voor hem en de SVGK. De gevolgen die deze besluiten kregen – waaronder het op nihil stellen van de subsidies – vloeiden voort uit het onrechtmatig handelen van de Ministers en/of het Ministerie bij het opzetten en begeleiden van deze subsidieverlening en het mogelijk niet verstrekken van volledige informatie aan de Accountantsdienst Rijk (hierna: ADR) bij het verzoek een review uit te voeren op de accountantscontrole die de instellingsaccountant heeft gedaan op de financiële verantwoording van de aan de SVGK verleende subsidies.
18. Dat in deze fase van de gerechtelijke procedure nog niet is komen vast te staan of het Ministerie OCW, de ADR al dan niet op de hoogte heeft gesteld van alle onderlinge afspraken tussen partijen en de details van haar eigen specifieke handelen, hoeft niet aan een door uw Rechtbank te gunnen oproeping van het Ministerie in de weg te staan. Voldoende is immers dat er een mogelijkheid van regresrecht jegens de waarborg aanwezig is. Het hiervoor geschetste gebrek aan 'good governance' en het daaruit voortvloeiende onrechtmatig handelen van het Ministerie wijst op de mogelijkheid dat het Ministerie in haar contact met de ADR nalatig is geweest en zo onrechtmatig handelde jegens gedaagde (en de SVGK).
19. Als het gevolg van deze nalatigheid is geweest dat de subsidie op nihil is gesteld en gedaagde om die reden het verwijt kan worden gemaakt van een onbehoorlijke taakvervulling tegenover de SVGK en hij uit dien hoofde daarvoor aansprakelijk kan worden gesteld door de SVGK, dan kan hij de aansprakelijkheid doorleggen naar de Ministers en/of het Ministerie.

EIS

- I. Gedaagde toe te staan Ronald Hans Anton Plasterk te dagvaarden tegen een door de rechtbank te bepalen terechtzitting, teneinde op de eis tot vrijwaring te antwoorden en voort te procederen, kosten rechtens;
- II. Gedaagde toe te staan Janneke Marlene van Bijsterveldt-Vliegenthart te dagvaarden tegen een door de rechtbank te bepalen zitting, teneinde op de eis tot vrijwaring te antwoorden en voort te procederen, kosten rechtens,
- III. Gedaagde toe te staan het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap te dagvaarden tegen een door de rechtbank te bepalen zitting, teneinde op de eis tot vrijwaring te antwoorden en voort te procederen, kosten rechtens.

Breda, 1 december 2015

Advocaat

PRODUCTIE 1

Subsidie? We helpen je graag verder

Emilie van Oueren en Bas Tooms

Reconstructie Krol en ministerie van OCW Na een ontmoeting met OCW-minister Ronald Plasterk vond Henk Krol met zijn *Gay Krant* de weg naar tonnen overheidssubsidie voor homo-emancipatieprojecten. Hij kreeg royale politieke en ambtelijke bijstand. Het blad is inmiddels failliet. Wie is aansprakelijk?

Ministerie hielp Krol bij subsidie

Ministerie Ambtenaren mogen 'klantvriendelijk' meedenken bij aanvragen subsidie, maar hoe ver mogen ze gaan

Emilie van Outeren en Bas Tooms

DEN HAAG. Tussen het aantreden van minister Ronald Plasterk (Onderwijs Cultuur en Wetenschap, PvdA) en het faillissement van de *GayKrant* ontving hoofdredacteur Henk Krol veel politieke en ambtelijke hulp bij het aanvragen van subsidies.

Dat blijkt uit honderden documenten over Krols subsidies in deze periode (2007-2013) die *NRC Handelsblad* ontving met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (WOB). Zo hielp een ambtenaar, die ook bij de toekenning van subsidies betrokken was, Krol met het herschrijven van een verzoek. Betalingen bleven naar de *GayKrant* gaan zonder dat over eerdere besteding van subsidie deugdelijke eindrapportage was geleverd. En het was n bezwaar dat hij, na aandringen, facturen inleverde die afkomstig waren van een van zijn eigen bedrijven.

In totaal kende het ministerie van OCW 332.033 euro toe aan een aan de *GayKrant* gelieerde stichting. Na onderzoek van het ministerie is de goedkeurende accountantsverklaring voor de besteding van ruim twee ton daarvan ingetrokken. Het ministerie wil dat geld terug. Komende week bepaalt de

civiele rechtbank in Den Bosch of Krol daarvoor persoonlijk aansprakelijk is.

Krol bevestigt in een reactie dat hij „leunde op hulp van het ministerie”. „Ik was blij dat de overheid na al die jaren eindelijk onze strijd wilde steunen. Al was die bijdrage nog vrij beperkt.” Krol is nu de voorman van de ouderenpartij 50Plus. Hij was sinds 1980 hoofdredacteur en eigenaar van de *GayKrant* en een aantal verwante bedrijven. Die gingen in 2013 failliet, ondanks de subsidies die hij ontving behalve van het ministerie ook van het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek.

Volgens de Leidse hoogleraar subsidierecht Willemien den Ouden is de manier waarop Krol door het ministerie gesubsidieerd werd opmerkelijk, maar „niet onrechtmatig”. „Omdat subsidies ingewikkeld zijn, wordt op ministeries klantvriendelijk meegedacht. Maar hoever kun je daarin gaan? Dit verhaal toont aan dat het een hellend vlak is.” De geldstromen naar Krol lijken niet via een wettelijke subsidieregeling, met strenge regels, te zijn gekomen, maar uit een speciaal potje van het ministerie. „Zeker bij subsidies op basis van de begroting en bij in-

cidentele subsidies is er speelruimte: er gelden niet veel wettelijke regels. De wet staat dit soort subsidies nog uitdrukkelijk toe”, aldus Den Ouden.

Henk Addink, professor aan de universiteit in Utrecht en gespecialiseerd in *good governance*, verbaast zich vooral over de gebrekkige controle op het ministerie. „Dit is een typisch voorbeeld waar de politieke prioriteit bepaalt hoe er met een subsidieaanvraag wordt omgegaan. Minister en ambtenaren mogen niet vooringenomen zijn, maar moeten op een objectieve manier naar subsidievoorstellen kijken. De verantwoording is hier nooit serieus genomen.”

Ronald Plasterk, inmiddels minister van Binnenlandse Zaken, verwijst naar zijn oude ministerie voor een reactie. Een OCW-woordvoerder bevestigt dat soms een ambtenaar „zowel de contacten met partners in het veld onderhoudt als subsidieaanvragen inhoudelijk beoordeelt. Zoals in dit geval.”

Het ministerie kan niet zeggen of de klantvriendelijkheid in het meedenken over de subsidies aan de aan Krol gelieerde bedrijven gebruikelijk of ongebruikelijk is.

DEN HAAG. Homo-icoon en huidig 50Plus-leider Henk Krol is de afgelopen jaren hard van zijn voetsduk gevallen. Uitgeredend hij, voorman van de partij voor ouderen, had als hoofdredacteur van de *Gay Krant* pensioenpremies van zijn werknemers achtergehouden. Bij datzelfde homoblad, dat hij in 1980 oprichtte, verdween ruim twee ton aan subsidie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Het blad ging in 2013 failliet. Het ministerie wil dat geld terug. Komende week bepaalt de civiele rechter of Krol daar persoonlijk voor aansprakelijk is.

In die kwestie is alle aandacht uitgegaan naar hoe Krol met overheidsgeld omging, maar uit documenten die *NRC Handelsblad* ontving na een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur over alle overheids subsidies die Krol regelde, doemt ook een ander beeld op. Henk Krol kreeg na het aantreden van PvdA'er Ronald Plasterk als minister (2007-2010) wel opvallend veel hulp van OCW.

Krol en Plasterk trokken geregeld samen op. Zo publiceerde de *Gay Krant* in 2008 een glossy ter ere van de minister: de *Ronald*. En de minister mocht in 2009 de prijs voor homo-emancipatie die hij instelde, de Jos Brink-prijs (inclusief 10.000 euro), uitreiken aan Krol. Ook nu vindt Krol het „fantastisch hoe, nadat het contact met minister gelegd was, eindelijk een bijdrage die de overheid kwam voor onze strijd“.

Ook uitzonderlijk is de mate waarin ambtenaren van het departement Krol hielpen zijn subsidieaanvragen op te stellen. Zij adviseerden hem hoe verzoeken en eindrapportages goedgekeurd zouden worden, en herschreven die zelfs. Pas na het faillissement van de *Gay Krant* rees de vraag waar de tonnen eigenlijk waren gebleven.

Een kroniek van de liefde tussen het ministerie en Krol in vijf delen.

I. Het eerste contact

Plasterk heeft besloten zich als minister van OCW, in de coalitie met CDA en ChristenUnie, sterk in te zetten voor homo-emancipatie. Hij trekt er 2,5 miljoen euro extra voor uit. Snel na zijn benoeming in 2007 wordt Plasterk uitgenodigd voor een werkbezoek aan de *Gay Krant*. In een briefschetst Krol hem de „de ruim 100 duizend lezers“ die Plasterk via zijn blad kan bereiken. Het is de vraag of dat klopt. Na een meting in 1999 (oplage 23.000) heeft het oplage-instituut HOI eenzijdig het contract met de *Gay Krant* verbroken. HOI wil niet zeggen waarom precies; of Krol kwam zijn financiële verplichtingen niet na, of de aangeleverde oplagecijfers deugden niet.

Plasterk spreekt graag af met Krol. Dat gebeurt in juli in de Hofstoren van het ministerie. Die ontmoeting plaveit voor Krol de weg naar voor hem grote hoeveelheid overheidsgeld.

II. De eerste aanvragen

Na de ontmoeting met Plasterk is Krol op 12 november 2007 terug op het ministerie. Hij praat daar met de directeur Emancipatie over wat die financieel voor hem kan betekenen. De volgende dag doet die ambtenaar verslag en verwijst naar het eerdere gesprek met Plasterk: „Daarin is toegezegd dat SVGK [Stichting Vrienden van de *Gay Krant*], op een positieve houding“ kan rekenen als zij met „een concreet projectvoorstel“ komt, als dat tenminste past „binnen prioriteiten“.

Twee projecten worden besproken. Voor een update van een brochure over het homohuwelijk wil Krol eenmalig 18.000 euro, noteert de ambtenaar. Voor „een veilige, gemodereerde, virtuele ontmoetingsplaats“ voor minderjarige homo's vraagt hij 20.000 euro per jaar. Krol wordt aangeraden ook ideeën te pluggen bij de ministeries van VWS, Binnenlandse Zaken en Buitenlandse Zaken.

Een maand later krijgt Krol te horen dat OCW geen losse subsidies verstrekt. Alleen meerjarige plannen, die onderdeel zijn van een grotere strategie, maken kans op projectsubsidie, schrijft een OCW-ambtenaar van een andere directie. De aanvragen bij andere departementen lopen helemaal spaak. Krol mailt daarom de directie Emancipatie dat hij nergens voet aan de grond krijgt. Ze maken een nieuwe afspraak.

Een half jaar na die bijeenkomst, in juli 2008, schrijft die afdeling dat is besloten de beide subsidies toe te kennen, al is „nog geen definitief plan ontvangen“. Binnen drie dagen levert Krol een begroting voor de jongerensite. Hij wil een startsubsidie van 6.680 euro en een vierjarige bijdrage van 25.248 euro per jaar. Totaal: 107.672 euro. Binnen drie weken wordt de aanvraag volledig goedgekeurd. Uit latere documentatie blijkt dat voor de brochure 26.000 euro subsidie is verstrekt.

III. Rommelrapportage

Op 17 februari 2009 wordt Krol vanuit het ministerie gemaïld. „Graag attendeer ik je op de deadline van 1 april a.s. voor inzending van het verslag 2008.“ In dezelfde mail wordt, ongevroegd, advies gegeven over de inhoud van deze tussenrapportage. „Wat betreft het financieel verslag adviseer ik gewoon de projectbegroting te volgen.“ De volgende dag stuurt Krol geen verslag van de werkelijke kosten, maar een herhaling van de begroting. De eindrapportage wordt ook behandeld door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), bekend van de uitbetaling van de studiefinanciering. Die accepteert de rapportage niet, waarna Krol alsnog uitvoeriger verslag doet van de financiën van de site, waarop zich 389 jongeren hebben ingeschreven.

De facturen die hij meestuurt, zijn van Best Publishing Group, waarvan hij eigenaar is. De bedragen wijken maar enkele euro's af van de geraamde kosten. De geleverde stukken zijn voor de directie Emancipatie voldoende. Ook DUO keurt ze goed.

IV. Meer geld en hulp

Plasterk is op OCW vervangen door Marja van Bijsterveldt (CDA) als Krol in oktober 2010 een nieuwe aanvraag indient bij zijn vaste contacten op Emancipatie. Hij wil een eenmalige bijdrage van 60.000 euro voor een project voor homo- en bijjongeren in het voortgezet onderwijs.

De betrokken ambtenaar noemt het bedrag „fors“, maar keurt de aanvraag op 3 november goed. In de mail schrijft de ambtenaar: „Tot slot wil ik je adviseren om i.p.v. een nieuwe subsidieaanvraag, formeel per brief een aanvraag tot op-hoging van het subsidieplafond [van het lo-

pende online project] in te dienen.“ Immers, losse subsidieaanvragen worden niet in behandeling genomen, meerjarige projecten wel.

Drie weken later worden twee subsidieverzoeken goedgekeurd. De 60.000 euro is alleen bedoeld voor digitale publicatie van 35 portretjes van jongeren. Om die ook op papier af te drukken, vraagt Krol meer geld. Het 'subsidieplafond' van het originele project wordt verhoogd tot 214.855 euro. OCW vraagt Krol een exemplaar van het resultaat op te sturen. Uit de documenten blijkt nergens dat dit is ontvangen, gedrukt of digitaal.

Op donderdag 5 juli 2012 ontvangt OCW een concept voor de eindrapportage over de jongerenwebsite en alle andere projecten die onder die paraplu zijn gehangen. De ambtenaar doet een „paar suggesties die de verantwoordelijkheid wat méér body geven“. Het ontbreekt aan

cijfers en een verklaring van de accountant. In plaats van een volledige eindrapportage stuurt Krol op 28 augustus een verzoek om uitsluit van het verslag én vraagt hij om extra voorschotten.

De ambtenaar gaat aan de slag met de conceptversie. In een Word-bestand verwijderd en herschrijft die zo'n 80 procent van het verzoek.

Uit het stuk blijkt dat de *Gay Krant*-stichting met financiële problemen kampt. Krol vraagt 21.377,30 euro extra bevoorschotting. „De reden daarvoor is de huidige liquiditeitskrapte bij de stichting.“ Normaal zou Krol dit bedrag pas kunnen krijgen nadat de eindrapportage is ingeleverd. Ook dat gaat niet, schrijft hij, onder eindredactie van de ambtenaar. „Wij hopen dat u begrip heeft voor onze - als kleine rechtspersoon met een beperkt budget - kwetsbare positie.“ Het zijn woorden van de ambtenaar, niet van Krol. Nog diezelfde dag wordt het verzoek formeel ingediend. Degene die de aanvraag herschreef, is ook in de uiteindelijke besluitvorming betrokken, bevestigt het ministerie van OCW desgevraagd.

Willemien den Ouden, hoogleraar subsidie-recht in Leiden, vindt dat hier wel erg „klantvriendelijk is meegedacht“. Hoewel het niet ongebruikelijk is dat ambtenaren meedenken, toont dit voorbeeld volgens haar dat het „een heffend vlak“ is. „Maar je kunt niet zeggen dat het onrechtmatig is, er zijn heel weinig regels voor“. Volgens *good governance*-deskundige Henk Addink is „vooringenomen“ naar de aanvragen hebben gekeken. „Dit is een typisch voorbeeld waar de politieke prioriteit bepaalt.“

V. Het einde

Op 19 november, vlak na het aantreden van Jet Bussemaker als minister, komt Krol over de brug met de eindrapportage en een accountantsverklaring. Voor het totaal van 214.855 euro aan subsidies, verspreid over verschillende projecten, levert Krol een rapportage in van vier kantjes. Uit de accountantsverklaring blijkt dat de besteding van ongeveer 8.000 euro niet gecontroleerd kan worden. OCW stelt de projectsubsidie daarom vast op 206.833 euro.

Begin 2013 wordt nog bijna 10.000 euro subsidie naar de stichting overgemaakt, voordat Krol op 12 maart het faillissement aanvraagt van de *Gay Krant*, Best Publishing Group en aanverwante bedrijven. Een overzicht van OCW - „mochten er bij het ministerie vragen binnenkomen over de subsidierelatie“ - toont dat tussen 2007 en 2013 zeker 332.033 euro subsidie is uitgekeerd. Er blijken ook 'losse' subsidies verstrekt.

Het ministerie stelt na het bankroet onderzoek in, omdat de stichting een administratieve puinhoop meldt. Uit dat onderzoek blijkt dat de accountantsverklaring over de projectsubsidie ondeugdelijk is. Daarop wordt die verklaring ingetrokken. Het ministerie stelt daarop de subsidie vast op „nihil“. De Stichting Vrienden van de *Gay Krant* kan het uitgekeerde geld niet terugbetalen en weet evenmin waar het gebleven is. Alleen als de rechter Krol volgende week aansprakelijk stelt, zou het ministerie kunnen proberen de schade op hem persoonlijk te verhalen.

Op de ministeries van VWS, OCW en Buitenlandse Zaken werden 354 documenten aangetroffen met correspondentie over of met Henk Krol. Daarvan zijn 58 stukken niet geopenbaard.